BLIKKEN IN DE GESCHIEDENIS

EN STAATKUNDIGE BETREKKINGEN VAN HET EILAND

GROOT-LIOE-KIOE.

NAAR CHINESCHE EN JAPANSCHE BRONNEN,

DOOR

J. HOFFMANN.

De voornaamste oorspronkelijke bronnen, waaruit men voor deze Bijdrage geput heeft, zijn:

1°. Een aardrijkskundig boekwerk in 1786 te *Yedo* uitgegeven onder den titel van *San-Kok tsoe-ran* [1] of Algemeen overzigt der drie rijken (t. w. *Korea*, *Lioe-kioe* en *Yezo*) blz. 8—14, en wel de oorspronkelijke Japansche tekst, niet de vertaling, die onder den titel *San-Kok tsou ran, ou aperçu général des trois royaumes, traduit de l'original Japonais Chinois* par J. Klaproth, Paris 1832, bestaat, maar niet te vertrouwen is.

2°. De Japansche Encyclopedie *Wa-Kan san-sai dzoe-e* [2], uitgegeven in 1714. Vol. 13, blz. 19—22.

3°. De Japansche Staatsalmanak *Boen-sei Boe-kan* en *Man-en* of *Ban-en Boe-kan* [3]), d. i. Ridderspiegel voor het tijdvak *Boen-sei* (1818—1829), en voor het tijdvak *Man-en* (1860).

---

[1] 三國通覽·

[2] 倭漢三才圖會·

[3] 文政武鑑· 萬延武鑑

De naam *Lioe-kioe* of *Lieoe-khieoe*, volgens de uitspraak van sommigen *Loe tschoe*, Engelsch *Loo-choo*, *Lew-chew*, *Doo-choo*, in den mond der Japanezen daarentegen die de *l* missen, *Rioe-kioe*, is eigenlijk Chineesch, wordt 琉球 geschreven en beteekent, volgens deze schrijfwijze, juweel. Naar men beweert is oudtijds onder den naam *Lioe-kioe* een zwemmende draak (琉リウ 虬キウ), of het paleis van den draak (龍宮), of ook het juweel van den draak (龍球) als beheerscher van den oceaan verstaan. In het Japansch heet Groot *Lioe-kioe* met de onderhoorige groep van eilanden ook *Okino-sima*, d. i. eilanden van de ruime zee, welke naam verschillend door Chinesche klankteekens wordt uitgedrukt [1]. Groot *Lioe-kioe* draagt thans den naam van *Oki nawa-sima*, waarvoor de ideographische teekens 沖繩嶋 gebezigd worden.

Volgens het Algemeen overzigt der drie rijken is *Lioe-kioe* — de schrijver bedoelt daarmede het eiland Groot *Lioe-kioe* — in drie provinciën (省 *Seng*) verdeeld en telt 36 onderhoorige eilanden.

De landstreek van het centraal-gebergte (中山, *Tschoeng schan*) heet de middelste hoofd-provincie (中頭省, *Tschoeng t'eoe-seng*) en heeft 14 onderhoorige steden (府, *foe*).

De landstreek ten zuiden van het gebergte (山南, *Schan-nan*) heet Eiland-grotten-provincie (嶋窟省, *Tao-ku seng*) en heeft 12 onderhoorige steden.

De streek ten noorden van het gebergte (山北, *Schan-pĕ*) heet 's Lands hoofd-provincie (國頭省, *Koeĕ t'eoe seng*) en heeft 12 onderhoorige steden.

De eilanden *Ki-kai* (奇界), *Oho-sima* (大嶋), *Tŏkoeno-sima* (德嶋) enz. worden door de bevolking van *Satsuma* onder den naam van *Mitsino-sima* (道嶋) begrepen.

---

[1] 屋其惹嶋° 惡鬼納嶋.

De plaats waar het koninklijk of landsheerlijk kasteel zich verheft, heet 首 里 *Schèoe-li*, d. i. hoofdwijk; de voorstad, *Ma-kiri* (間ま 切きり).

Aanm. De inboorlingen, die den naam van *Lioe-kioe* uitspreken als *Loe-tschoe* en *Doe-tschoe*, zeggen in plaats van *Scheoe-li* of *Schioe-li* meestal *Schioe-di*, van daar de Engelsche schrijfwijze *Sheudi* en *Shu-i* en *Shuey*.

Napha, de naam der hoofdstad gelegen aan de bogt, die den naam van *Napha-kiang* (那 覇 江) verkregen heeft, is ontstaan uit den oud Japanschen naam *Nabe-* of *Naba-wra*, die „bijbehoorende bogt” beteekent.

GESCHIEDKUNDIGE OPGAVEN.

De oudste beheerscher van *Lioe-kioe* was uit een geslacht, dat zich den naam van 's Hemels kleinzoon (天 孫 *T'iën-sun*) had toegekend. Hij regeerde het land langen tijd, en de waardigheid bleef eenige jaarduizenden aan zijn huis verbonden.

Het volk kende schrift noch de tijdrekening naar maanjaren; men telde den tijd slechts naar de wassende en afnemende maan, en de jaren naar het bloeijen en verdorren der gewassen. Het kenmerkte zich door diepliggende oogen, eenen langen neus en zag er eenigzins verwijfd uit. De mannen gingen zonder knevel en baard, hadden de handen getatoeeerd, droegen mutsen van vogelvederen en tooiden zich met parelen en kostbare steenen. De vrouwen beschilderden het aangezigt met figuren van draken en slangen, bonden het haar op den top met lint zamen en droegen mutsen van eene witte stof en kleederen van haar.

In 610 na Chr. geb., het 4de jaar *Ta-nië* der Chinesche tijdrekening, werd *Lioe-kioe* door Chinezen veroverd en de koning gedood (Chin. Annalen).

Toen tegen het midden onzer twaalfde eeuw het regerend

geslacht verzwakte, stond een „plaatselijke gouverneur (*ngan szé*)" tegen hetzelve op; de beheerscher werd door een' minister vermoord, en zijn troon door dezen bemagtigd.

Deze overweldiger werd evenwel op zijne beurt door den gouverneur van *Napha* uit den weg geruimd, en de bevolking verhief dezen tot beheerscher van *Lioe-kioe* (1188). De nieuwe vorst was van Japanschen bloede, en onze bronnen deelen het navolgende dienaangaande mede. In het jaar 1165, zijnde het jaar *Yei-man* der Japansche jaartelling, was de Japansche held *Fatsiroo Tametomo* (八郎爲朝), die (1156) naar het eiland *Ohosima* (Barneveldseiland) der provincie *Idzoe* verbannen was, van daar naar *Lioe-kioe* geweken. Hij dempte de onlusten, die daar heerschten, herstelde den vrede, en de bevolking onderwierp zich aan hem uit ontzag voor zijn' heldenmoed. Later eene betrekking aanknoopende met de jongste zuster van den gouverneur van *Ta-li* (大里, d. i. groot-wijk), verwekte hij bij haar een' zoon (1166), die, toen *Tametomo*, door heimwee gedreven, naar Japan terug keerde, bij de moeder achterbleef en te *Napha* opgroeide. Daar hij reeds als jongeling van 16 jaren door begaafdheden en schranderheid boven anderen uitblonk, werd ook hij, even als zijn vader, door de bevolking op den voorgrond gesteld en geëerd en tot gouverneur van *Napha* aangesteld. Op twee-en-twintigjarigen leeftijd onderdrukte hij het oproer, dat den regerenden vorst troon en leven gekost had, en werd nu zelf als „landsheer (國主, *Koeë-tschoe*)" erkend (1188). Hij regeerde 51 jaren, stierf 72 jaar oud (1238—1239) en wordt onder den posthumen naam van *Schun T'iën-wang* 舜天王), d. i. Hemelsche koning *Schun*, als de stichter der tot op den huidigen dag onafgebroken regerenden dynastie door de *Lioe-kioeërs* vereerd. Ter zijner gedachtenis is een tempel gesticht, die den naam draagt van 舜天大

神宮, *Schun T'iën Tá-schin-koeng*, d. i. hal van den grooten geest van *Schun-T'iën.*

Opvolging van de koningen van *Lioe-kioe*, volgens het *San-Kok tsoe-ran.*

1.	舜天王,	*Schun T'iën-wang*, 1188,	regeerde	51	jaren.
2.	舜馬順熙,	*Schun Ma schun hi,*	〃	11	〃
3.	義本,	*I-poen*	〃	11	〃
4.	英祖,	*Ying-tsoe*	〃	4	〃
5.	大成,	*Ta-tsch'ing*	〃	9	〃
6.	英慈,	*Ying-tsze*	〃	4	〃
7.	玉成,	*Yu-tsch'ing*	〃	33	〃
8.	亞威,	*A-wei*	〃	13	〃
9.	察度,	*Tsch'a-toe*	〃	46	〃

De laatstvermelde, opgegeven als „Heer van het centraal-gebergte (中山主, *Tschoeng-schan-tschoe*)," waarvoor andere bronnen den titel *Tschoeng-schan-wang*, of koning van het centraal-gebergte, bezigen, heeft voor het eerst de investituur van zijden der Chinesche dynastie *Ming* ontvangen, en wel in het 28ste jaar *Hong-woe*, gelijkstaande met het 2de jaar *Woo-yei* der Japansche tijdrekening, zijnde J. C. 1395. Reeds in 1392 (het 25ste jaar van *Hong-woe*) was zijn zoon, vergezeld van jonge lieden uit de voornaamste familien naar China (*Foe tscheoe foe*) gegaan, waar zij het onderwijs in Chinesche wetenschappen genoten. Vóór dien tijd heeft, gelijk de Chinesche berigtgever uitdrukkelijk aanmerkt, *Lioe-kioe* geen verkeer met China gehad.

Aanm. Daar de som van de regeringsjaren der voorafgaande negen koningen slechts het jaartal 1370 oplevert, dus een tekort van ten minste 25 jaren bevat, zoo moet in de opgave van den Japanschen schrijver eene fout zijn ingeslopen.

10.	武寧,	*Woè-ning*	regeerde	10	jaren.

11. 尚思紹, *Schang Sse-schao* regeerde 16 jaren.
12. 尚巴志, *Schang Pa tschi* 〃 18 〃

Onder de regering van dezen vorst werd de staat ten zuiden en die ten noorden van het gebergte met dien van het centraalgebergte tot één koningrijk *Lioe-kioe* vereenigd.

Even als zijne voorgangers bragt deze koning geregeld schatting aan China en was een voorstander van Chinesche beschaving en regtspleging, waardoor de vroegere, in het oog der Chinezen barbaarsche zeden en gebruiken meer en meer verdrongen werden.

13. 尚志, *Schang Tschi* regeerde 5 jaren.
14. 尚思達, *Schang Sze-t'a* 〃 5 〃
15. 尚金福, *Schang Kin foe* 〃 4 〃

Tijdens de regering van dezen vorst, en wel in het 3de jaar van het Japansche tijdvak *Foo-tok* (1451), kwamen afgevaardigden van *Lioe-kioe* den Japanschen *Sjoo-goen* Yosi-masa, die in dit jaar zijne waardigheid aanvaard had, geschenken aanbieden, bestaande in duizend risten kopergeld [10000 tael] en in landsproducten. Het was voor het eerst, dat afgevaardigden van dit rijk naar Japan kwamen. Van dien tijd af hebben de Lioe-kioeërs jaarlijks de Japansche haven *Hioo-go* of *Fioo-go* in de provincie *Sets'* bezocht om handel te drijven.

16. 尚寧威, *Schang Ning-wei* regeerde 1½ jaar.
17. 尚眞, *Schang Tschin* 〃 50 〃
18. 尚淸, *Schang Tsing* 〃 29 〃, overleed in 1555 (het 34ste jaar *Kia-tsing* der Chinesche jaartelling).

19. 尚元, *Schang Yuên*, in 1558 door afgevaardigden van China met een leenbrief begiftigd, regeerde 29 (?) jaren, overleed, volgens eene Chinesche opgave, in het 1ste jaar *Wan-li* (1573, waaruit volgt dat hij slechts 17 jaren regeerde), werd in 1576 opgevolgd door zijn zoon 尚永, *Schang Yoeng*, en deze door

20. 尙寧, *Schang Ning*, in 1603 door China beleend; hij regeerde 32 jaren [1].

[1609]. Deze koning werd door een leger van *Satsuma* gevangen genomen en naar Japan gevoerd. Na een verblijf aldaar van drie jaren keerde hij echter wederom in zijn rijk terug, en sedert dien tijd heeft zich elk opvolgend geslacht aan Japan onderworpen. — De verovering van *Lioe-kioe* door Yosi-fisa, vorst van *Satsuma*, had plaats in het 37ste jaar *Wan-li* der Chinesche tijdrekening, zijnde het 14de jaar *Kei-tsjoo* van Mikado *Go-yoo-sei*, J. C. 1609.

De nadere opgaven door de Japansche Encyclopedie omtrent dit feit medegedeeld, komen op het navolgende neder:

Minamoto Yosi-fisa, uit het vorstelijk huis *Simatsoe*, [2] vasal des *Sjoogoen* en landsheer van *Satsuma*, stevende, nadat hij in *Kwantoo* (Yedo en omliggende provinciën) eene proclamatie had uitgevaardigd, met eenige duizenden krijgslieden naar *Lioe-kioe*, veroverde de hoofdplaats *Napha* en bragt koning *Schang-Ning* gevangen naar Japan (*Satsuma*). Na een verblijf van drie jaren herkreeg de koning zijne vrijheid en keerde in zijn land terug. Sedert dien tijd bleef de jaarlijksche schatting niet meer uit, en telkens wanneer een *Sjoogoen* zijne waardigheid aanvaarde, kwam er een prins van *Lioe-kioe* en bood hem landsproducten aan.

Na de terugkomst in zijn land zond koning *Schang Ning* (in 1612—13) een' brief naar China van den volgenden inhoud:

„Brief van den Koning van het rijk *Lioe-kioe* aan Zijne Excellentie den militair gouverneur van *Fo-kiën* in het rijk *Tá Ming*.

[1] Daar onder deze koning *Lioe-kioe* door de Japanezen veroverd werd en dit in 1609 plaats greep, zoo kan de opgave van de regeringsjaren der vijf hier opgenoemde koningen, die niet verder dan 1595 reikt, niet juist zijn.

[2] 嶋シマ 津ツ 源ミナモト 義ヨシ 久ヒサ

„Eerbiedige verklaring: Mijn klein rijk is van het land Satsuma in Nippon naauwelijks driehonderd mijlen verwijderd en het heeft daarom sedert drie eeuwen aan hetzelve op bepaalde tijden eenige weinige landsproducten ten geschenke gebragt en naar zijne vriendschap als nabuur gedongen.

Eens gebeurde het evenwel, dat ontaarde landbouwers verzuimden de schatting op zijn tijd op te brengen, en ten gevolge daarvan werd een leger uit het land Satsuma naar mijn klein rijk afgezonden, en de hemel wilde, dat het verwoest werd en dat ik zelf het ongeluk had te worden gevangen genomen, omdat ik niet gezorgd had „den moerbeziënboom te dekken.”

Drie jaren bleef ik in het land Satsuma. De landsheer SIMATSOE IYE-FISA [1], naar buiten een vriend van krijgshaftigheid, maar tegelijk een man vol vaderlijke liefde en zorg voor de zijnen, behandelde mij zoo hoffelijk, alsof ik zijn edelste gast was. De innigheid der hoffelijke tegemoetkoming bragt in drie jaren eene volkomene eensgezindheid te weeg. Maar de vorst liet het niet daarbij; hij zond mij in mijn land terug en op markt en straat weergalmde de zang van mijn volk over het veld. Was dit geen geluk?

Dezelfde vorst heeft mij ook woorden toevertrouwd, om ze aan Uwe Excellentie mede te deelen; zij luiden: Neem rijken, waar ook in de wereld gelegen, groot of klein, het eene dat goud en edelgesteenten bezit, heeft misschien gebrek aan gefaçonneerde kostbare zijde stoffen. Een ander bezit gierst en rijst, maar kan welligt niet in zijne behoefte aan gereedschappen en vaatwerk voorzien. Is er ergens overvloed en verspreidt men dien niet; dan is er gebrek; en heeft men geen toevoer van elders, zoo kan een volk in zijne behoefte niet voorzien, terwijl

---

1 嶋シマ 津ツ 家イヘ 久ヒサ. Hij was de kleinzoon van Yosi-fisa.

zijne eigene ruilgoederen daar liggen te bederven. Is het nu niet veel beter in plaats van werkeloos daar te zitten wachten tot de, eigen goederen bederven, dat men deze omzet tegen zulke die men behoeft, en dat een iegelijk voldoening vinde?

Japan is niet zonder edele metalen, juweelen, gereedschappen en vaatwerk, ook zijn bodem is goed en vruchtbaar; maar zijne panden (voortbrengselen van nijverheid en kunst) bereiken niet de schoone harmonie van sierlijkheid en eenvoudigheid, die aan het bloeiende Chinesche rijk eigen is.

Daarom heb ik in last als raadgevend middelaar tusschen beide rijken (China en Japan) op te treden en te bewerken:

1º. Dat het aan Japansche handelschepen vergund worde de kustlanden van China te bezoeken.

2º. Dat Chinesche handelschepen naar mijn klein land komen om te verkeeren en koophandel te drijven.

3º. Dat één afgevaardigde (van het Chinesche gouvernement) hierheen gezonden worde, om telken jare den omzet van goederen, die men heeft of behoeft te bewerkstelligen.

Zoo doende zullen niet alleen de onderdanen van beide staten verrijkt worden, het gevolg daarvan zal ook dit zijn, dat China geen gewapende magt zal moeten op de been brengen tegen een aanval van den kant van Japan; want, als deze drie voorstellen niet worden ingewilligd, zal Japan legioenen van krijgslieden van *Kioe-sioe* uitzenden, om een inval in China te doen, en een tiental Chinesche steden, die het naast bij Japan zijn, zullen er voor moeten boeten. Al dit is het, wat de *Sjoo-goen*, de groote boom van *Nippon* [1] wil, en wat de landsheer (van Satsuma) voornemens is in het werk te stellen, ten einde een verkeer tusschen beide rijken in het leven te roepen.

---

[1] Het huis van den *Sjoo-goen* wordt met den stam en de takken van een boom vergeleken, welks bladeren de krijgslieden zijn.

Mogt de heer militair-kommandant het eerste van de drie voorstellen inwilligen, dan wensch ik nederig, dat mijn klein rijk, hetwelk zoo grootelijks door de uitmuntende Chinesche beschaving begunstigd is, zich aan Japan's staatkunde moge aansluiten (d. i. in het aan Japan verleende voorregt moge deelen). Zulks strookt immers met de menschlievendheid, die het hemelsche hof (de keizer van China) ook jegens de verstafgelegenen aan den dag legt, en den geringsten toedraagt.

Wordt onze wensch vervuld, dan zullen wij stiptelijk de pligten nakomen, die naburige landen jegens elkander hebben; nooit zal er eenige dubbelhartigheid in ons opkomen, nooit vergeten worden, dat het verre gewest (China) het oog naar elders (op ons) gevestigd houdt.

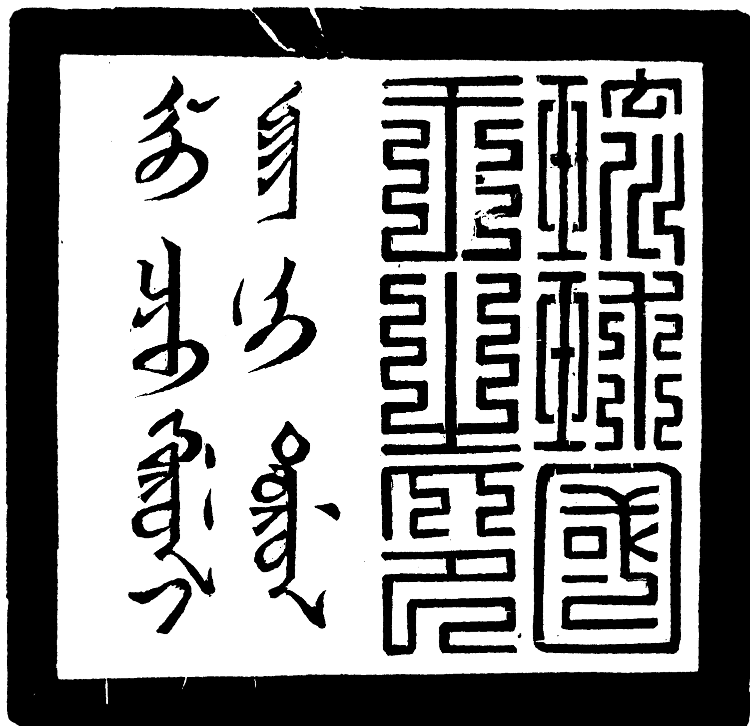
Terwijl ik nederig dit schrijven aanbied, geef ik de verzekering mijner opregtheid en (tot U) opziende, roep ik uwe aandacht in. — Geheim!"

Aanm. De geheime nota van den koning van *Lioe-kioe*, — zij was in het Chineesch gesteld en is in de Japansche Encyclopedie vol. 13 bld. 21, 22 opgenomen, — verdient onze aandacht, aangezien zij den aard van den staatkundigen band, waardoor *Lioe-kioe* destijds aan Japan gehecht was, voldoende toelicht. Het stuk draagt, naar het ons toeschijnt, alle kenteekenen van echtheid, en zelfs de bedreiging met een Japanschen inval in China strookt met de Japansche geschiedenis van dien tijd. Weinige jaren vroeger (1592) hadden de Japannezen met 150000 man eene schitterende expeditie naar *Tschao-siën* (Korea) ondernomen, het geheele schiereiland veroverd en bij elke ontmoeting het Chinesche hulpleger verslagen. In 1593 kwam, wel is waar, een vrede met China tot stand; maar toen in 1596 gezanten van China aan het hof van den *Sjoo-goen Fide-yosi* kwamen en dezen een gouden zegel, eene Chinesche konings-

kroon benevens een leenbrief aanboden, waarin de keizer van China den Japanschen *Sjoo-goen* als zijnen vasal en koning van Nippon erkende, brak *Fide-yosi* den vrede met de bedreiging, den beheerscher van China zelven tot vasal te zullen maken; en werkelijk werd in het daarop volgende jaar eene tweede Japansche expeditie naar Korea ondernomen, die aan een Chineesch hulpleger van 120000 man het hoofd bood. — Hoe het voorstel van den koning van *Lioe-Kioe* aan het Chinesche hof opgenomen is, daarover bewaren onze bronnen het stilzwijgen; wij vinden alleen vermeld, dat in het 44ste jaar *Wau-li* (1616) Chinesche afgevaardigden naar *Lioe-kioe* gezonden zijn om den koning op te wachten.

Vervolg van de lijst der Koningen van Lioe-kioe van 1620 tot 1712.

21. 尚豐, *Schang-Foeng*, regeerde 20 jaren.
22. 尚賢, *Schang-Hiën*, 〃 7 〃
23. 尚質, *Schang Tschi* 〃 21 〃
24. 尚貞眞, *Schang Tschin* 〃 41 〃
25. 尚益, *Schang Yi* 〃 3 jaren. Hij overleed in het 2de jaar *Sei-tok* der Japansche jaartelling, d. i. in 1712. Na hem hebben tot 1786 nog vier vorsten uit deze dynastie over *Lioe-kioe* geheerscht, wier namen de schrijver van het *San-kok tsoe-ran* verklaart niet te kennen. „De vorsten van het rijk," zoo vervolgt die schrijver, „ontvingen telkens bij de aanvaarding van het bestuur de investituur van den kant van Japan; één hunner werd ook door een Keizer der Tataarsche dynastie van China beleend en ontving van diens afgevaardigde een koninklijk zegel. — [Volgens de Chinesche annalen was het in 1719, in het 58ste jaar der regering van Keizer *Kang-hi*, dat *Lioe-kioe* tot een Chineesch leen verklaard werd.] Het zegel, waarvan hier sprake is, bevatte, gelijk uit nevensgaande afbeelding blijkt,

Staatszegel van Lioe-kioe van 1719.

in oud-Chineesch schrift de woorden 琉球國王之印 *Lioe-kioe koeë-wang tschi yin*, d. i. zegel van den koning van het rijk *Lioe-kioe*. Hetzelfde opschrift is ter zijde van het Chinesche ook in Mandschu-schrift uitgedrukt.

Daar evenwel, zoo vervolgt de Japansche schrijver, de plegtigheid eener dusdanige installatie slechts eenmaal plaatsgreep en men nooit met China ingenomen was, heeft men zich ook aan de Chinesche wijze van leven en doen niet gewend. Daarentegen heeft de nabijheid van Japan en het drukke handelsverkeer met *Satsuma* ten gevolge gehad, dat *Lioe-kioe* zich van lieverlede naar de zeden en gebruiken van het grooter rijk (Japan) geschikt heeft. Zoo zingt men daar liederen en slaat de maat even als bij ons (in Japan). Men heeft er groote bruggen, cyclopische muren enz.; men houdt zich aan de Japansche wijze

van schrijven en bedient zich alom in het rijk van het Japansche *Firagana*-schrift. Ik ben zelf, vervolgt de Japansche schrijver, in het bezit van Japansche gedichten vervaardigd door den *Lioe-kioe*-schen prins *Yomi-Tanza Tomo-tsoene*, die in het 1ste jaar *Mei-wa* (1766) als afgevaardigde naar Japan kwam. — Al hetgeen ten bewijze strekt, dat *Lioe-kioe* zich ook ten opzigte zijner vorming aan Japan onderworpen heeft."

[In het oorspronkelijk volgen eenige proeven van *Tomo-tsoene's* dichtkunst, waarover wij meenen te mogen heenstappen.]

"De geschenken, die de vorst van *Lioe-kioe* aan het Japansche hof zendt zijn voorwerpen als: sabels, goede paarden, *Scheoe-tai kiang* (zeker reukwerk), amber, geurige koek, linnen *T'ai-p'ing poe*), stoffen van Musa paradisiaca geweven (Jap. *Ba-seoo foe*), tafels van parelmoer, lakens (*Rasja*), grulfloers (Jap. *Tsirimen* vulgo. *Gieram*) en eene soort sake (*Avamori saké*).

Als tegengeschenk geeft het hof te Yedo vijfhonderd *Mai* of schuitjes zilver (het *Mai* is *f* 6,88 c. waard) en vijfhonderd stuks zijdestoffen; buitendien ontvangt de eerste afgevaardigde tweehonderd *Mai* zilver en zijn ze met hun tienen, dan wordt aan het gezantschap driehonderd *Mai* gegeven."

Voor nadere bijzonderheden verwijst de Japansche schrijver naar de beide boeken 中山傳信錄, *Tschoeng-schan tschoeën sin-lu*, of getrouw overzigt der overlevering van het Centraal-gebergte, opgesteld in 1721, en 琉球事畧 *Lioe-kioe sze-lio* of beknopt verhaal van de zaken van *Lioe-kioe*."

Uit de bijgebragte opgaven blijkt, dat *Lioe-kioe* feitelijk aan Japan cijnsbaar is; en dit wordt officieel bevestigd door den Japanschen Staats-almanak van 1818—1829 waar, deel 1, bld. 41 verso, aan het slot der rubriek, die de genealogie en statistiek bevat van het vorstelijk huis van *Simatsoe*, dat over

Satsuma heerscht en te *Kagosima* resideert, in geprononceerde letters te lezen staat:

薩摩大隅日向三國主兼領琉球國

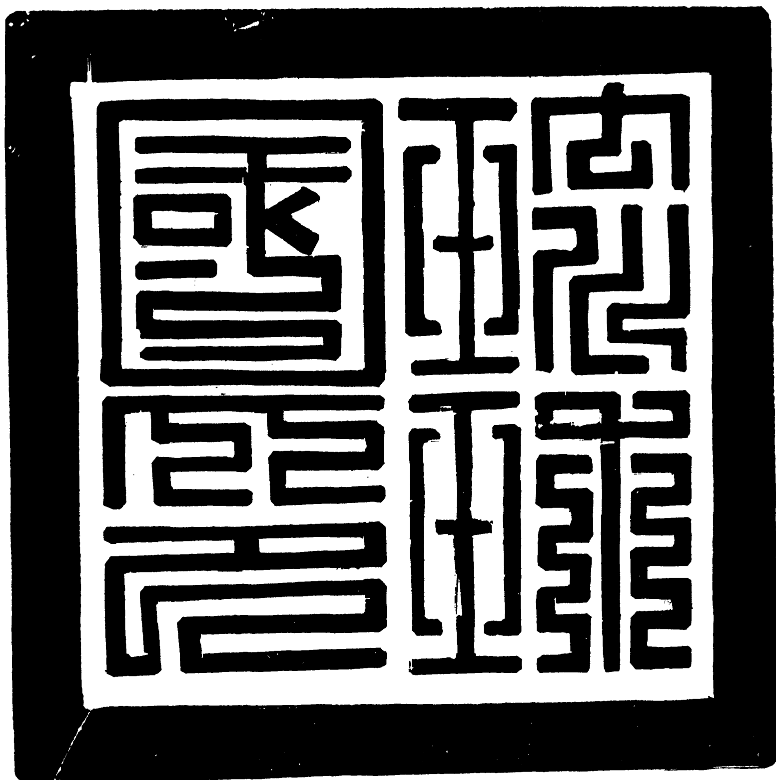
d. i. de drie landsheeren, die van *Satsuma*, die van *Ohosumi* en die van *Fioega* zijn tevens voogden over het rijk *Lioe-kioe.*

Hetzelfde is herhaald in den Staatsalmanak van 1860 (*Ban-en Boe kan*, vol. 1 bld. 45 recto), en men vindt deze opgave in elke geographisch-statistische beschrijving van het Japansche rijk, aan het slot van het artikel over de drie voorstendommen *Fioega*, *Ohosumi* en *Satsuma.*

Volgens de Japansche annalen heeft *Lioe-kioe* aan het hof te Yedo afgevaardigden met schatting gezonden in de jaren 1651, 1682, 1764, 1790, 1797, 1806, 1832, 1842 en 1850.

De Regent van *Lioe-kioe*, met wien de Amerikaansche expeditie onder commodore PERRY in Junij 1853 te doen had, heette *Schang Ta-mu.* Toen de expeditie, na eene afwezigheid van 20 dagen, een tweede bezoek aan *Napha* bragt, vond men hem vervangen door een jonger lid zijner familie, *Schang Hung hiun;* beide behoorden dus, zoo als uit hun geslachtsnaam *Schang* (尚) blijkt, tot de koninklijke familie, die sedert omtrent 1381 over *Lioe-kioe* geheerscht heeft. Dit geldt ook van den Regent *Schang Foeng-i*, die den 6 Julij 1859 eene overeenkomst met Nederland gesloten heeft.

Het bij deze gelegenheid door den Regent gebezigde zegel bevattende de inscriptie 琉球國之印, *Lioe-kioe koeĕ-tschi yin*, d. i. zegel van het rijk *Lioe-kioe*, verdient de aandacht, daar de titel van Koning (王, *wang*), dien de Chinesche Keizer Kang-hi in 1719 aan het koninklijk huis van *Lioe-kioe* had toegekend, daarin is achterwege gelaten.

Staatszegel van Lioe-kioe van 1859.

Naar het beweren van Japanezen, die geacht kunnen worden het politieke verband, waarin *Lioe-kioe* met Japan staat, van nabij te kennen, is thans de regerende tak van het huis *Schang* uitgestorven en de zoogenoemde Regenten behooren tot een zijtak van dit geslacht. Daar de bestuurders van *Lioe-kioe* niet regtstreeks onder den *Taikoen* te *Yedo*, maar onder de voogdij staan van de vroeger vermelde Japansche landsvorsten met den vorst van *Satsuma* aan het hoofd, kon het gouvernement te *Yedo*, te regt aan commodore PERRY ten antwoord geven: „Lew-Chew is a very distant country, and the opening of its harbour cannot be discussed by us." [1]

[1] Narrative of the Expedition of an American squadron to the China seas and Japan, under the command of Commodore M. C. Perry. Vol. I, bladz. 363.

BESTUUR.

Aangaande het bestuur van *Lioe-kioe* bevat het in 1786 uitgegeven Algemeen overzigt der drie rijken de volgende opgave:

1. „Degenen die den titel van koningszonen of prinsen (王子, *Wang-tsze* of *Wang-si*) voeren, zijn zonen of jongere broeders van den heer (主, *Tschoe*). Zij behooren tot den eersten der negen rangen en bekleeden daarin den eersten der drie graden."

Aanm. Terwijl deze schrijver aan het hoofd van den staat den titel van koning (王, *wang*) onthoudt, vindt men elders [1] de volgende waarschijnlijk op vroegeren tijd betrekking hebbende opgave:

De koning (王, *wang*) heet 中(チウ) 山(サン) 王(ワウ), *Tsioe-san wau*, = Chineesch *Tschoeng-schan-wang*, d. i. koning van het centraal-gebergte.

De koningin, 中(チウ) 婦(フ) 君(きミ), *Tsioe-foe-kimi*, = Chineesch *Tschoeng-foe-kiun*, d. i. middelste vorstin.

De prinsen heeten 王(ワン) 子(シ), *Wan-si*, = Chineesch *Wang-tsze*, d. i. koningszonen.

De erfprins heet 中(ナカ) 城(クスク) *Naka-koes'koe*, [2] d. i. de middelburg.

2. „De zoogenoemde *Ngan-szé* of *An-si* (按司, regters) zijn de gouverneurs (領主 of bevelvoerende heeren ter plaatse waar zij resideren. Zij staan gelijk met den hoogen Japanschen adel (大名 *Dai-mioo*), bekleeden den eersten graad van den

---

[1] De Jap. Encyclopedie, vol. 13 bld. 22 recto.

[2] *Naka-Koes'koe*, of in het Chineesch overgezet, *Tschoeng-tsch'ing*, is eigenlijk de naam van het kasteel, dat oudtijds door den erfprins bewoond werd en welks bouwvallen door leden der Amerikaansche expeditie in 1853 bezocht en in Commodore PERRY's Narrative Vol. 1 pag. 170 onder de namen van « *Nagagusko* » en « *Chun-ching* » beschreven en afgebeeld zijn. Het woord *Naka-koes'koe* is blijkbaar Japansch, zijnde *Koes'koe* eene verbastering van *Kosiki*, dat onder anderen « kasteel » beteekent.

tweeden rang en genieten over het algemeen een inkomen van 2000 *kok* (石), omtrent 24000 gulden."

3. "De zoogenoemde *San sze kwan* (三司官 of de drie ministers zijn:

T'iën-tsao-sze (天曹司) of de bestuurder van het hemelsche departement.

Tí-tsao-sze (地曹司) of bestuurder van het aardsche departement.

Jin-tsao-sze (人曹司) of bestuurder van het menschelijke departement.

Zij staan gelijk met de Japansche *San koo* (三公) of drie graven, die onder den titel *Dai-zeo dai-zin*, *Sa-dai-zin* en *Oe-daisin* den staatsraad aan het hof van den Mikado uitmaken, en bezitten den eersten graad van den eersten rang."

4. "Agnaten (親方 *T'sin-fang*, Japansch *Oya-kata*). Zij hebben den tweeden graad van den tweeden rang."

5. "Krijgsoversten, genoemd *Ts'in yun schang* (親雲上), in het Lioe-kioesch *Pai-kin*. De klassen, waartoe zij behooren, zijn de derde tot zevende, elke met twee rangen."

6. "Dorpszonen (里之子) *Li-tschi-tsze* of Japansch *Sa-tono-si*, zijn de legitieme zonen van den nieuwen adel, die elk een dorp of gehucht besturen. Zij behooren tot de achtste klasse met een eersten en tweeden graad."

7. "De gemeene krijgslieden heeten *Tschu-teng* (筑登), Japansch *Tsoek-too*, en behooren tot den eersten of tweeden graad der negende of laatste klasse."

De aangehaalde namen kenmerken zich als een mengsel van oorspronkelijk Chinesche en van Japansche woorden, de eerste uitgesproken naar de Chinesche ambtstaal, in afwijking van het verbasterd dialect, waarnaar het Chineesch in Japan wordt uitgesproken. Hetzelfde verschijnsel, dat zich ten opzigte der taal in Japan voordoet, wordt ook bij de bevolking van *Lioe-kioe* opgemerkt: de gemeene man schrijft daar zijne taal met het Japansche letterschrift *Hira-gana*, de meer beschaafde klasse bedient zich van het Chinesche karakterschrift, dat zij òf volgens een bepaald Chineesch dialect leest, of in het Japansch overzet, waarbij een dialect gevolgd wordt, dat waarschijnlijk de volkstaal van *Satsuma* is, of deze toch zeer nabij komt. „Dat het Japansch op *Lioe-kioe* goed verstaan wordt, heeft men, volgens de opmerking van sommigen [1], vooral aan boeddhistische geestelijken te danken, die uit *Lioe-kioe* naar Japan gekomen, gedurende hun verblijf aldaar Japansch geleerd hadden." Behalve het Chineesch en het Japansch moet er evenwel, naar men beweert, [2] ook eene eigene *Lioe-kioesche* volkstaal bestaan, waaromtrent echter niets naders wordt medegedeeld. Wel brengt de Japansche encyclopedie t. a. pl. een lijstje van zestien woorden bij, die voor eene proeve der *Lioe-kioe*-taal moeten doorgaan — en wij meenen ze, daar het Japansche origineel niet ligt te verkrijgen is, hier te moeten overnemen; doch daar ze bijna alle blijkbaar òf van Chineschen, òf van Japanschen oorsprong zijn, kan daaruit niets omtrent de beweerde oorspronkelijke volkstaal worden afgeleid. De bedoelde woorden, zoo als het origineel ze met Chinesche karakters en Japansch katakana heeft uitgedrukt, zijn:

---

[1] Jap. Encycl. vol 13, bld. 22 r.
[2] Ibid.

Chineesch.		Lioe-kioesch.	
日。	zon,	オテダ	*O teda.*
月。	maan,	オツキカナシ	*O tsuki ka nasi* (d. i. naam (*nasi*), van (*ka*), de edele (*O*), maan (*tsuki*), in het Japansch *Tsuki*, maan.)
佛。	Boeddha,	ホトケカナミ,	*Fotoke ka nasi* (Japansch *Fotóke.*)
神。	God,	カメカナシ	*Kame ka nasi* (Jap. *Kami.*)
水。	water,	オヘイ,	*O fei* (Jap. *Midzoe.*)
火。	vuur,	オマツ	*O matsoe* (Jap. *Fi.*)
酒。	sake,	オサケ	*O sake* (Jap. *Sake.*)
飯。	gekookte rijst,	メシ,	*Mesi* (Jap. *Mesi.*)
男。	man,	オケカ,	*O keka* (Jap. *Otóko*, *On-nóko.*)
女。	vrouw,	オイナゴ,	*O inago* (Jap. *Onnago.*)
父。	vader,	セウマイ,	*Seo mai* (Jap. *Kaso*, *Tsitsi.*)
母。	moeder,	アンマア,	*An maa* (Jap. *Haha.*)
兄。	oudste broeder,	スイザ	*Soeiza* (Jap. *Ani.*)
弟。	jongere broeder,	オツトウ,	*Ottoo* (Jap. *Oto-oeto*, *Otóto.*)
刀劍。	zwaard,	ホウテウ,	*Fooe teoe* (Jap. *Fooe-teo*, mes.)
衣服。	kleeding,	イフク,	*I-foek* (Chin. en Jap. *I-foek.*)

De overeenstemming van de meeste der opgenoemde *Lioe-kioe*-woorden met de Japansche door ons tusschen haken bijgevoegd, komt nog sterker uit, wanneer men het bij sommige van de *Lioe-kioe*-woorden gevoegde voorvoegsel *O*, dat niets anders dan eene uitdrukking van eerbied is, daarvan afscheidt. Dat het er niet wezenlijk bij behoort, blijkt uit de *Lioe-kioesche* Bijbelvertaling, waarin de bedoelde woorden zonder dit voorvoegsel voorkomen. Men vindt daar *Tedan* en *Teidan*, zon, Luk. XXI, 25. XXIII, 45. — *Tsuki*, maan, Luk I, 26. — *Kami*, God, I, 9. —

Fi, vuur, Luk. III, 16, 17. XXII, 55. *Midzoe*, water, Luk. III, 16. VI, 48. In het voorafgaande lijstje, waar *Fei* (= *Fi*) voor "water" en *Matzoe* (= *Midzoe*) voor "vuur" doorgaat, zijn door den Japanschen schrijver de beide Chinesche karakters met elkander verwisseld.

Sake, wijn, Joh. II, 3. — Voor "man" is Luk. XI, 20 en Joh. IV, 16 het woord *Otto* gebezigd; voor "vrouw" Luk. XI, 27 en Joh. II, 4, *Onago*; voor "vader" Luk. XI, 2 *Oya* en *Tsitsi*; voor "broeder" Luk. XII, 13, *Suiza*.

De bijbelvertaling in het Lioe-kioesch, die wij hier geraadpleegd hebben, is, naar wij weten, het werk van den bekenden verdienstelijken zendeling Dr. BETTELHEIM, die zich sedert 1847 te Napha op Groot *Lioe-kioe* heeft opgehouden. De tekst, waarnaar het werk in 1855 door middel van houtsnee is uitgegeven, is door hem eigenhandig met Japansch Kata-kana-schrift geschreven, en het werk verdient — afgezien van de waarde uit een christelijk oogpunt, als eene bron voor de kennis der Lioe-kioe-taal, zoo als die thans gesproken wordt, vooral in aanmerking te komen. Wat wij van dit werk bezitten, zijn het evangelie van Lukas en dat van Johannes, de Handelingen en de Brief aan de Romeinen; afzonderlijk uitgegeven boekwerken, die ons door de welwillendheid van den WelEerw. heer L. W. JOHNSON in 1855 uit Hong-Kong toegezonden zijn. Er was ook eene vertaling bijgevoegd van het Evangelie van Lukas in het Japansch, afkomstig van denzelfden zendeling, wiens naam evenwel bij geen der werken genoemd is.

Daar wij dus van dezelfde hand eene overzetting van denzelfden tekst zoowel in het Japansch als in het Lioe-kioesch ter beschikking hebben, kunnen wij de tot eene onderlinge vergelijking van beide talen noodige gegevens hier bijbrengen. Uit de

tekstproeven, die wij hier laten volgen, zal blijken dat het Lioe-kioesch werkelijk een bloot dialect is van het Japansch.

Lukas I, 80. En het kindeken wies op, en werd gesterkt in den geest, en was in de woestijn tot den dag zijner vertooning aan Israël.

Japansch.	Lioe-kioesch.
[illegible]	[illegible]

Lukas I, 52. Hij heeft magtigen van de troonen afgetrokken, en nederigen heeft Hij verhoogd.

Japansch.	Lioe-kioesch.
[illegible]	[illegible]

Luk. I, 53. Hongerigen heeft Hij met goederen vervuld; en rijken heeft Hij ledig weggezonden.

Japansch.	Lioe-kioesch.
[illegible]	[illegible]

Luk. V, 2. En hij zag twee schepen aan den oever van het meer liggende, en de visschers waren daaruitgegaan, en spoelden de netten.

Japansch.	Lioe-kioesch.
[illegible]	[illegible]

Luk. VIII, 5. Een zaaijer ging uit, om zijn zaad te zaaijen; en als hij zaaide, viel het ééne bij den weg, en werd vertreden, en de vogelen des hemels aten dat op.

Japansch.	Lioe-kioesch.
[illegible]	[illegible]

Luk. VIII, 6. En het ander viel op eene steenrots, en opgewassen zijnde, is het verdord, omdat het geene vochtigheid had.

Japansch.	Lioe-kioesch.
[illegible]	[illegible]

Luk. VIII, 7. En het andere viel in het midden van de doornen, en de doornen mede opwassende, verstikten hetzelve.

Japansch.	Lioe-kioesch.
ガミ カナリ ヲヲミ モノ アリ゛ ガヘニ カナシカ ムテカジケ ムヤカムケ ニトヲ ヲヲノ。	ドヌ チミヤナヘ カナリ カレキ ナゞニレヘ アケ゛ チミヤナレ ドジヨシ ミケ゛ ヘヘ ケヽ ヲヘノユ ヲヘノレカシ

Luk. VIII, 8. En het andere viel op de goede aarde, en opgewassen zijnde, bragt het honderdvoudige vrucht voort.

Japansch.	Lioe-kioesch.
ヨキ ヘヌニ ヲヲミ モノ アリ ムテカ ジケ ムヤカムケ ミ ヲ ムスジノ厂 ユテノ ヘイ ス。	ドヌ ヨイ ギナリ カレキテミ コレヘ アケ゛ ヌイリ ミケ゛ ドヌ ミ ユテノ ギカ ゞイ ムスユカシ。
